

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

III

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ – ΤΕΧΝΕΣ

Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου | Α' Λυκείου Κεραμειών

Λογοτεχνικά είδη

Ποίηση

- Ύμνοι βασιλέων
- Ηρωικό έπος
- Βουκολική ποίηση
- Επίγραμμα

Θέατρο

- Μίμος
- Νέα Κωμωδία

Ιστορία

Φιλοσοφία

- Στωικοί
- Επικούρειοι

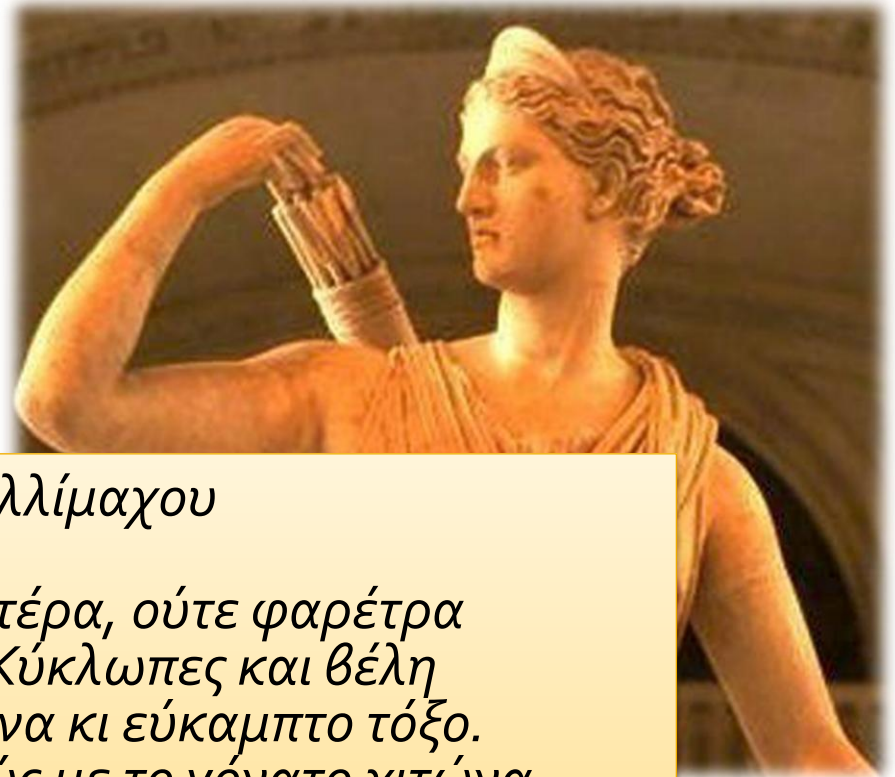
ΠΟΙΗΣΗ

Δεν συναντάμε
έργα με την
πρωτοτυπία και
την έμπνευση των
παλαιότερων
εποχών.

ΠΟΙΗΣΗ

- **ΥΜΝΟΙ ΒΑΣΙΛΕΩΝ**
- Γράφονται από πληρωμένους ποιητές. Υμνούν τα έργα και τις πράξεις των βασιλέων
- Καλλίμαχος (Αλεξάνδρεια)

Από τον Ύμνο στην Άρτεμη του Καλλίμαχου

Δώσ' μου βέλη και τόξα, κι άσε πατέρα, ούτε φαρέτρα
ούτε μεγάλο τόξο σου γυρεύω. Οι Κύκλωπες και βέλη
θα τεχνουργήσουν γρήγορα για μένα κι εύκαμπτο τόξο.
Και δάδες δώσ' μου να κρατώ, κι ώς με το γόνατο χιτώννα
να 'μαι ζωσμένη πλουμιστό και άγρια θηρία να σκοτώνω.

ΠΟΙΗΣΗ

- **ΗΡΩΙΚΟ ΕΠΟΣ**
- Συνέχεια παλαιότερου ποιητικού είδους
- «Αργοναυτικά» του Απολλώνιου του Ρόδιου

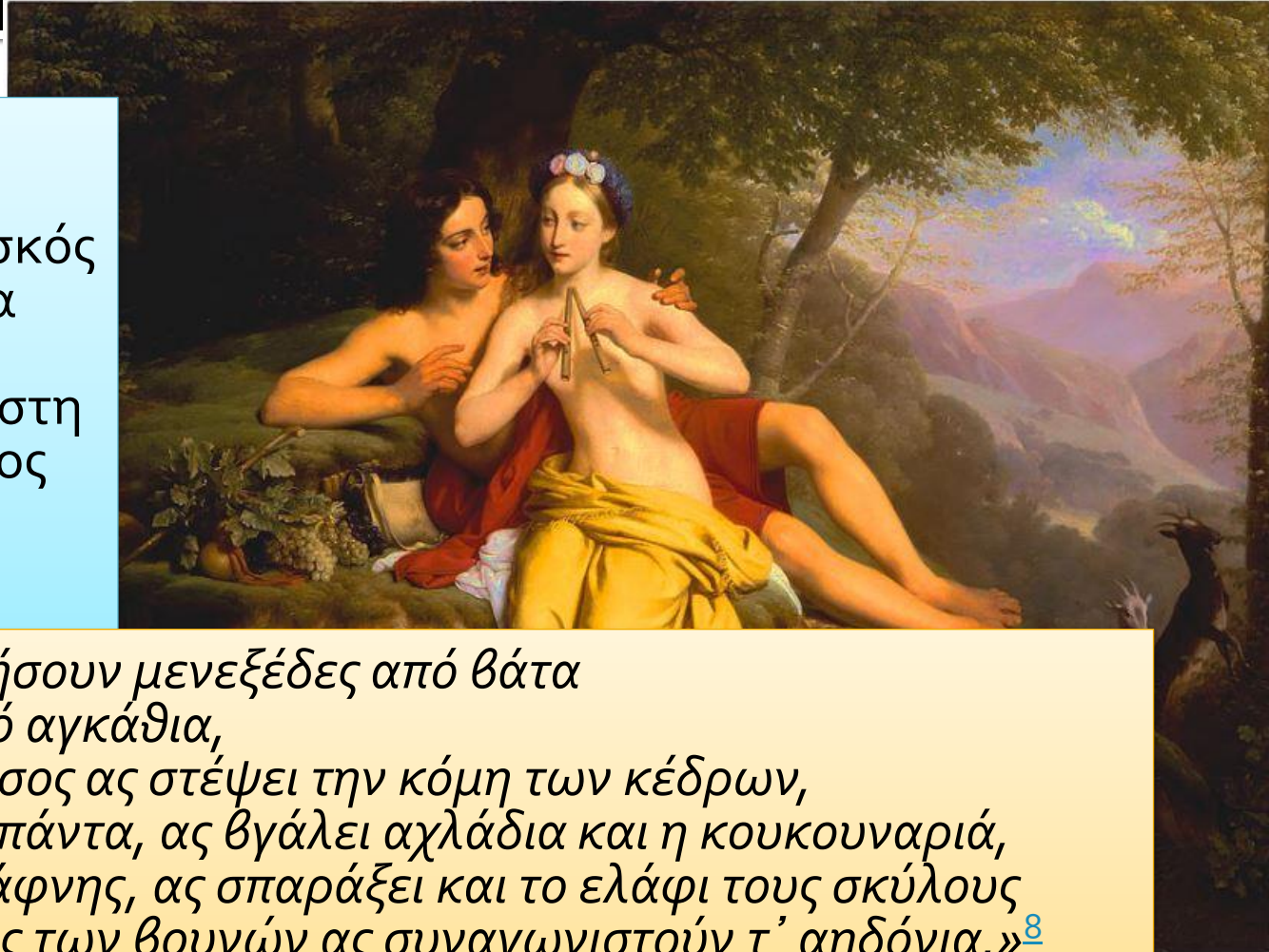

Μήδεια και Ιάσων (από τα «Αργοναυτικά»)

*Έτσι εστάθη εμπρός της ο Αισονίδης, εξαίσιος να τον κοιτάζει,
όμως ήρθε και ξύπνησε το μαρτύριο του ολέθριου πάθους.
Η καρδιά της πέταξε από τα στήθη της, τα μάτια της σκοτείνιασαν,
στα μάγουλά της απλώθηκε ζεστή πορφύρα·
δεν είχε δύναμη να σηκώσει τα γόνατά της,
να προχωρήσει εμπρός ή πίσω,
τα πόδια της καρφώθηκαν στο χώμα.*

ΠΟΙΗΣΗ

- **ΒΟΥΚΟΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ**
- (βουκόλος=βοσκός . Ποίηση που τα θέματά της εκτυλίσσονται στη φύση). Νέο είδος
- «Ειδύλλια» του Θεόκριτου

«...Τώρα ας βλαστήσουν μενεξέδες από βάτα
ας βλαστήσουν από αγκάδια,
ο υπέροχος νάρκισσος ας στέψει την κόμη των κέδρων,
ας ανατραπούν τα πάντα, ας βγάλει αχλάδια και η κουκουναριά,
αφού πεθαίνει ο Δάφνης, ας σπαράξει και το ελάφι τους σκύλους
και οι κουκουβάγιες των βουνών ας συναγωνιστούν τ' αηδόνια.»⁸

ΠΟΙΗΣΗ

- **ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ**
- Μικρά στιχουργήματα σοβαρά ή κωμικά.

- Επιτύμβιο (Καλλίμαχος)

*Στα δώδεκα του χρόνια τον γιο του ο πατέρας του ο Φίλιππος
τον απόθεσε εδώ, τη μεγάλη του ελπίδα, τον Νικοτέλη.*

- Ερωτικό (Ασκληπιάδης)

*Δεν είμαι ακόμα εικοσιδύο χρονών και κουράστηκα να ζω.
Αχ, Έρωτες, τι κακό είναι τούτο; Γιατί με φλέγετε;
Αν εγώ πάθω κάτι, τι θα κάνετε; Ξέρω, Έρωτες,
όπως και πρώτα, θα παίζετε αμέριμνοι αστραγάλους*

ΘΕΑΤΡΟ

ΘΕΑΤΡΟ

- **ΜΙΜΟΙ**
- Σατιρική ποίηση. Μικρά κωμικά σκετσάκια. Νέο είδος.
- «Μιμίαμβοι» του Ηρώνδα

- **ΚΥΡΑ** (από ανώνυμο Μίμο)
Είμ' ερωτευμένη μ' ένα δούλο μου. Μα του κάκου τον καλώ να κάνουμε τρέλες.
Γιατί χασομεράω; Φέρε το βούρδουλα! Δούλε, μου κάνεις τον ακατάδεχτο;
Εγώ είμαι η κυρά. Διατάζω και δε μ' ακούνε; Δε θες, αλιτήριε; Θα με
τρελάνεις. Φέρε το βούρδουλα, Μάλακε! Γρήγορα. Γιατί στέκεται εκεί ο
Αίσωπος, που γυρεύει τον έρωτα μιας σκλάβας; Θέλει να του ξεριζώσω τα
δόντια; Να!

ΘΕΑΤΡΟ

- **ΝΕΑ ΚΩΜΩΔΙΑ**
- Σε αντίθεση με την παλαιά κωμωδία του Αριστοφάνη που αφορούσε τα προβλήματα της πόλης, τώρα αφορά την καθημερινή ζωή και σατιρίζει ανθρώπινους χαρακτήρες
- **Μένανδρος** («Δύσκολος»). Τα κείμενα του Μένανδρου ανακαλύφθηκαν πρόσφατα, είχαν όμως επηρεάσει ολόκληρη τη ρωμαϊκή εποχή!!!

Από τον «Δύσκολο» του Μένανδρου

«ΚΝΗΜΩΝ»

Κακήν κακώς να πάτε.

Με καταδικάζουν να μην μπορώ να κάνω τίποτα.

Γιατί πώς ν' αφήσω μόνο του το σπίτι;

Και τούτες οι Νύμφες

το ιερό που έχουν δίπλα μου

για κακό δικό μου το έχουν.

Γι' αυτό, καταπώς βλέπω,

θα κατεδαφίσω το σπίτι και θα πάω να το χτίσω αλλού.

Πώς θυσιάζουν οι λωποδύτες!

Κουβαλάνε στρωσίδια, στάμνες,

όχι βέβαια για τους θεούς, για την πάρτη τους.

Η ευσέβειά τους εξαντλείται στο λιβάνι και στο

πρόσφορο·

αυτά τα ρίχνουν απλόχερα στη φωτιά

και τα παίρνει ο θεός. Από το σφάγιο όμως

προσφέρουν στους θεούς την άκρη της ουράς και τη

χολή,

που -ούτως ή άλλως- δεν τρώγονται,

και τα υπόλοιπα τα καταβροχθίζουν οι ίδιοι.

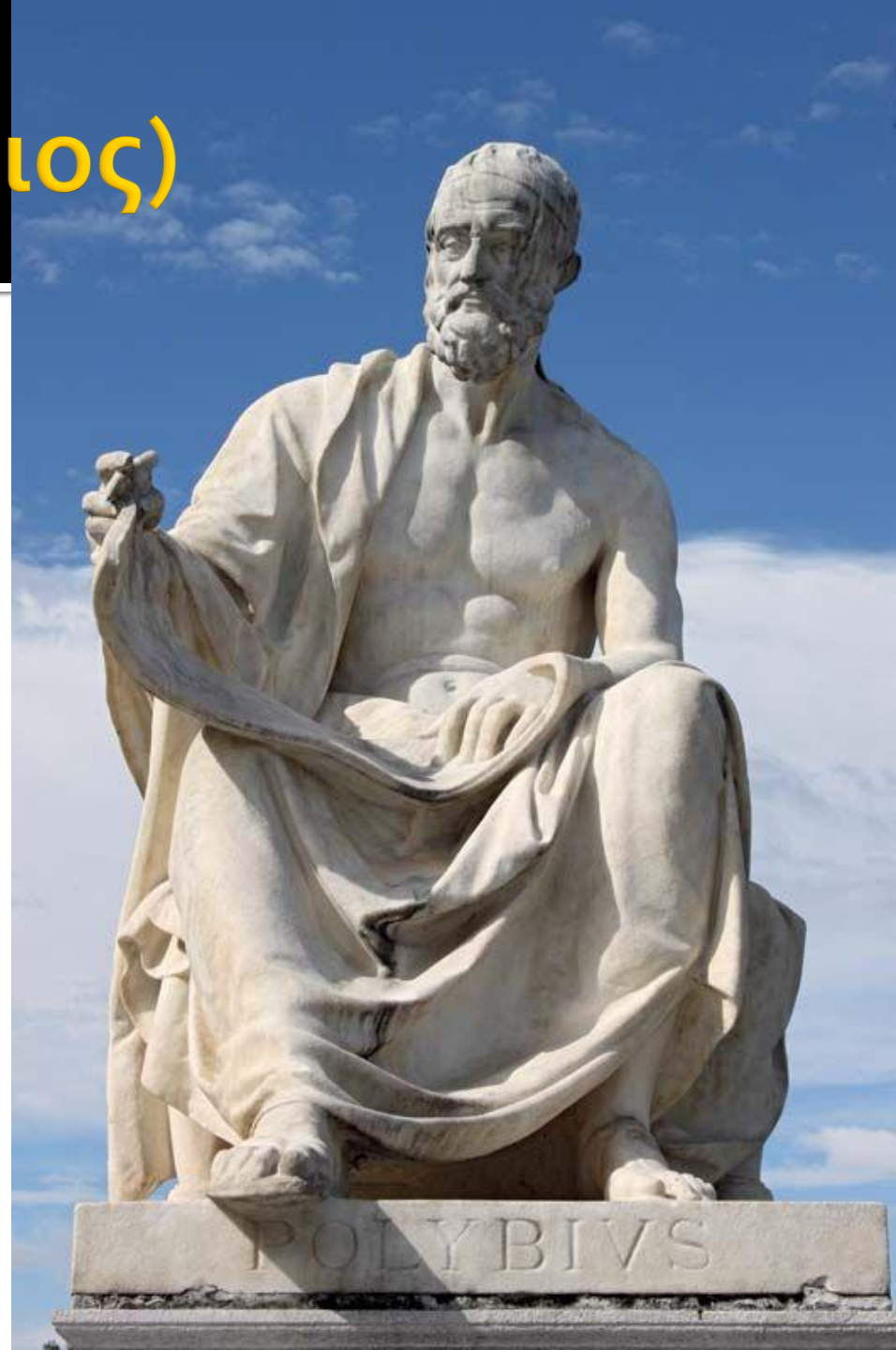
Γριά, άνοιξε γρήγορα την πόρτα.

Όπως φαίνεται πρέπει να έχουμε ασχολία κατ' οίκον

ΙΣΤΟΡΙΑ (Πολύβιος)

- Πολύβιος ο Μεγαλοπολίτης:
- Ζει στην εποχή της ρωμαϊκής επέκτασης.
- Έμεινε 17 χρόνια όμηρος στη Ρώμη, συναναστράφηκε με πολλά πρόσωπα
- Στην ιστορία του προσπαθεί να εξηγήσει τους λόγους επικράτησης των Ρωμαίων

ΙΣΤΟΡΙΑ (Πολύβιος)

Γιατί είναι βέβαια πασίγνωστο και κοινός τόπος πως σχεδόν μόνο στην Αρκαδία διδάσκουν πρώτα πρώτα τα παιδιά, από τη νηπιακή ηλικία, να τραγουδούν σωστά τους ύμνους και τους παιάνες με τους οποίους, όπως είναι πατροπαράδοτο, υμνεί κάθε πόλη τους επιχώριους ήρωες και θεούς. [9] Ύστερα, μαθαίνοντας τα μουσικά μέλη του Φιλόξενου και του Τιμοθέου,² κάθε χρόνο στο θέατρο με ζωηρή διάθεση άμιλλας χορεύουν τραγουδώντας, ενώ τους συνοδεύουν επαγγελματίες διονυσιακοί αυλητές, τα παιδιά στους λεγόμενους παιδικούς αγώνες και οι νέοι στους ανδρικούς. [10] Όμοια και σε όλη τους τη ζωή, στις συμποσιακές διασκεδάσεις, δεν καλούν ξένους τραγουδιστές, αλλά μόνοι τους ψυχαγωγούνται, υποχρεώνοντας ο ένας τον άλλον όταν φτάσει η σειρά του να τραγουδήσει. [11] Και ενώ δεν θεωρούν ντροπή να πουν πως δεν ξέρουν, κάποιο από τα άλλα μαθήματα, όμως το τραγούδι δεν μπορούν να το αρνηθούν, αφού όλοι υποχρεωτικά το διδάσκονται, ούτε όταν παραδέχονται πως ξέρουν να τραγουδούν το αποφεύγουν, γιατί το θεωρούν αισχρό.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Η Αθήνα
εξακολουθεί να
είναι το κέντρο της
φιλοσοφικής
σκέψης.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

- Η φιλοσοφία επικεντρώνεται στα προβλήματα του ανθρώπου και αποκτά πρακτικό περιεχόμενο.
- Η φιλοσοφία είναι η μητέρα όλων των επιστημών. Απ' αυτήν σιγά σιγά γεννήθηκαν όλες οι επιστήμες

Λύκειο του Αριστοτέλους

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

- ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ: Πολλοί νέοι έρχονται στην Αθήνα, να σπουδάσουν φιλοσοφία στις σχολές που υπήρχαν. Οι βασικότερες φιλοσοφικές σχολές ήταν οι ακόλουθες:

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ

Δύο παλαιές σχολές συνεχίζουν να λειτουργούν στα ελληνιστικά χρόνια:

Νέες σχολές δημιουργούνται:

Ακαδημία του
Πλάτωνος

Λύκειον του
Αριστοτέλη

Σχολή του Ζήνωνος

Σχολή του Επικούρου

Οι νέες σχολές

Σχολή του Ζήνωνα

- στην Ποικίλη Στοά (Αρχαία Αγορά) των Αθηνών – Η θεωρία του ονομάστηκε Στωϊκή Φιλοσοφία (Στοά> Στωική)

Σχολή του Επίκουρου

- στον Κήπο των Αθηνών

Οι δύο νέες σχολές υπερασπίζονται ΔΥΟ
ΑΝΤΙΘΕΤΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΖΩΗΣ:

Στωικοί vs Επικούρειοι

ΣΤΩΙΚΟΙ

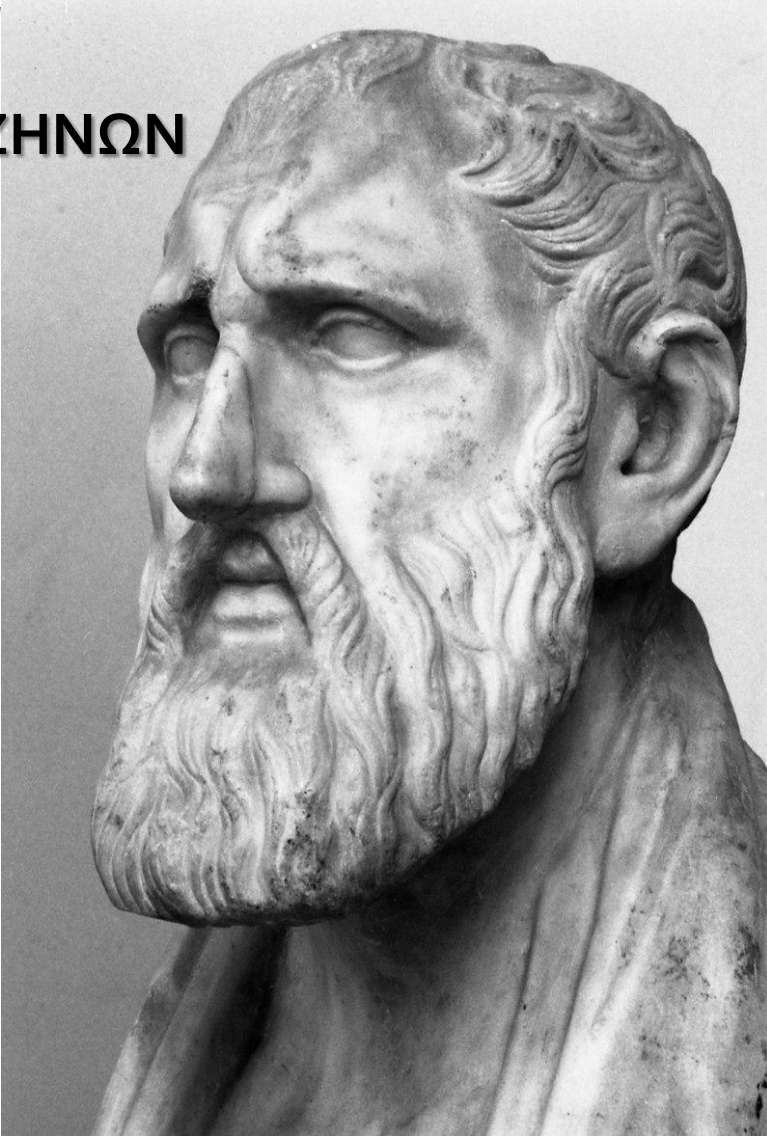
- Η ζωή έχει μικρή αξία.
- Ο άνθρωπος πρέπει να είναι αυτάρκης και εγκρατής.
- Η ευτυχία δεν εξαρτάται από τα επίγεια

ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΟΙ

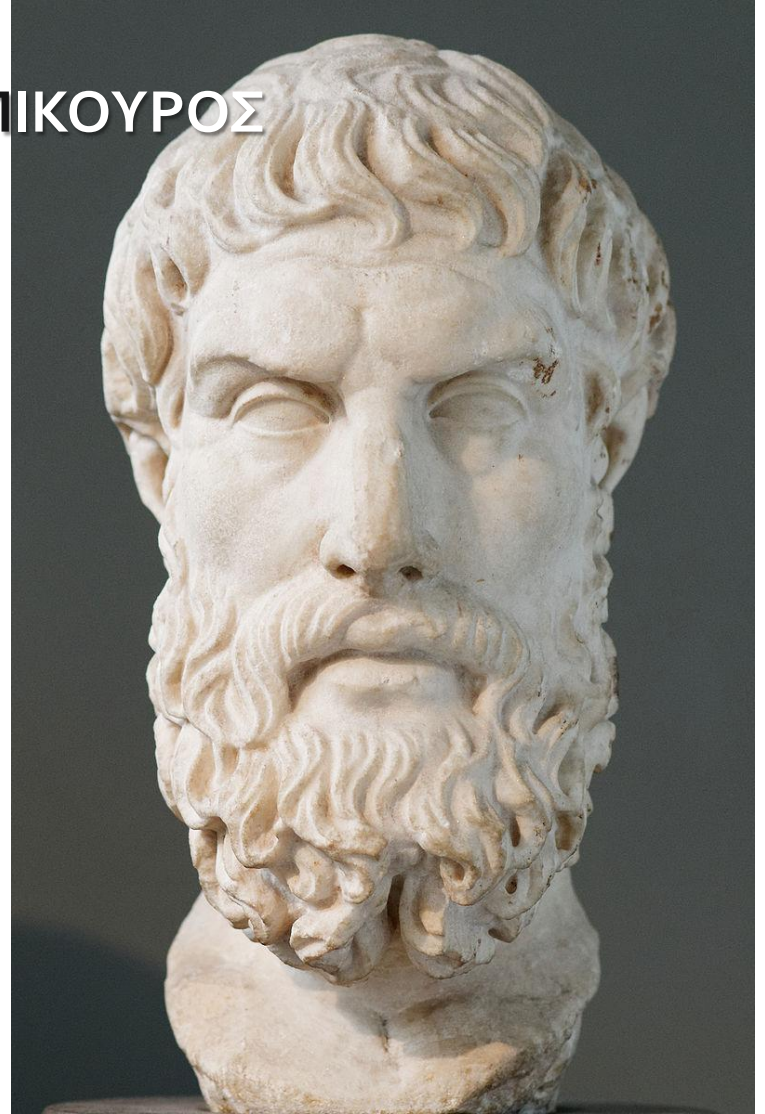
- Η ψυχική ηρεμία του ανθρώπου έρχεται με τη γνώση της φύσης, που τον απαλλάσσει από τον φόβο
- (ΓΝΩΣΗ – ~~ΦΟΒΟΣ~~ – ΗΡΕΜΙΑ)
- Ο άνθρωπος μπορεί να οδηγηθεί στην ευτυχία με τις πνευματικές (κυρίως) απολαύσεις.

Στωικοί vs Επικούρειοι

ΖΗΝΩΝ

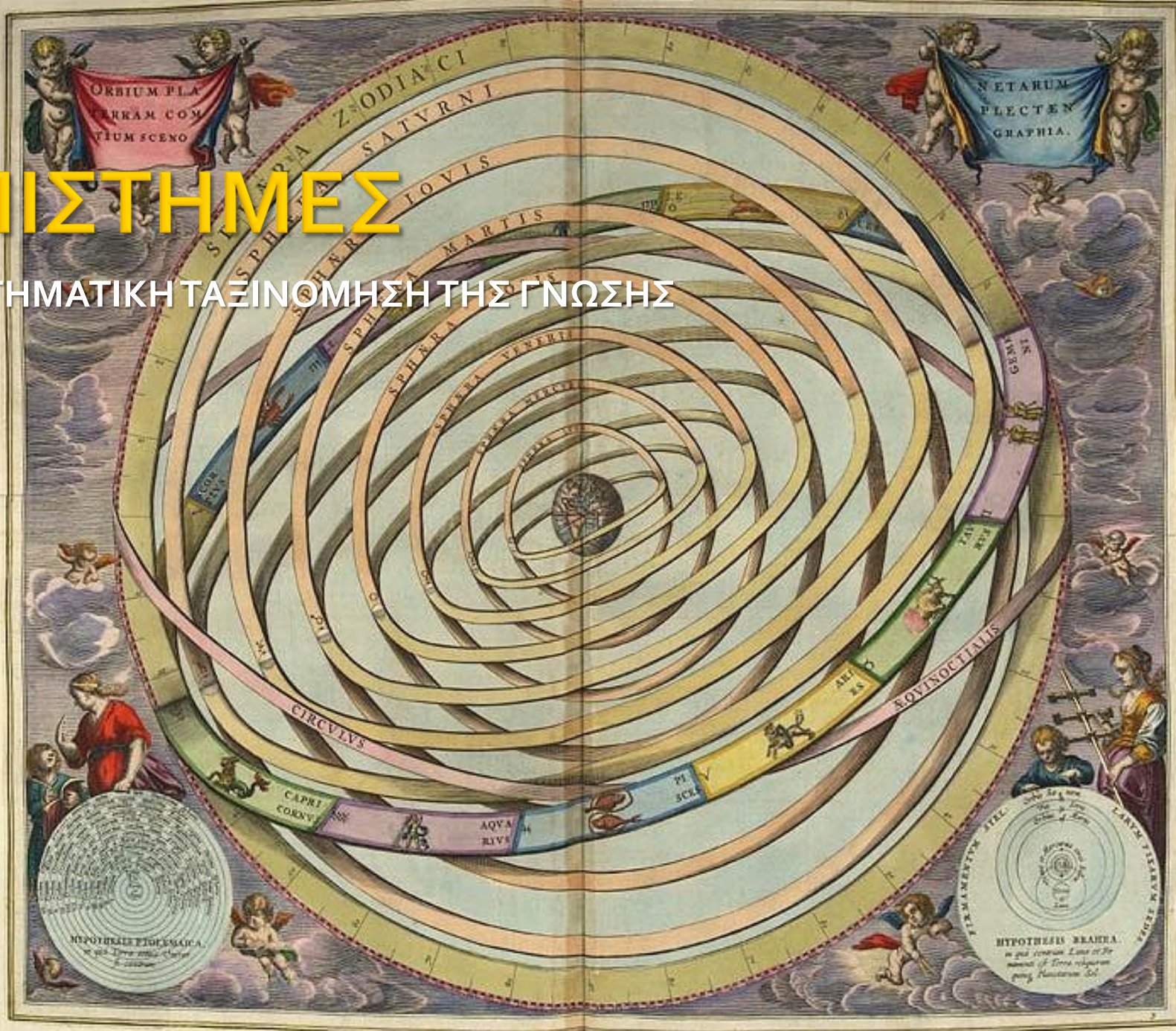

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

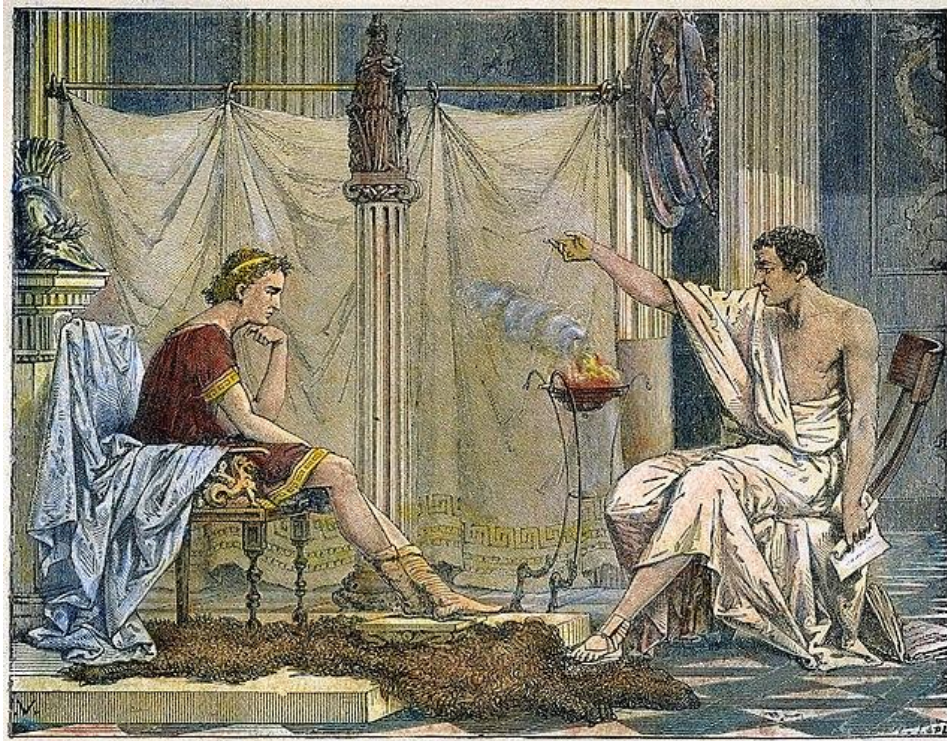
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Ταξινόμηση της γνώσης

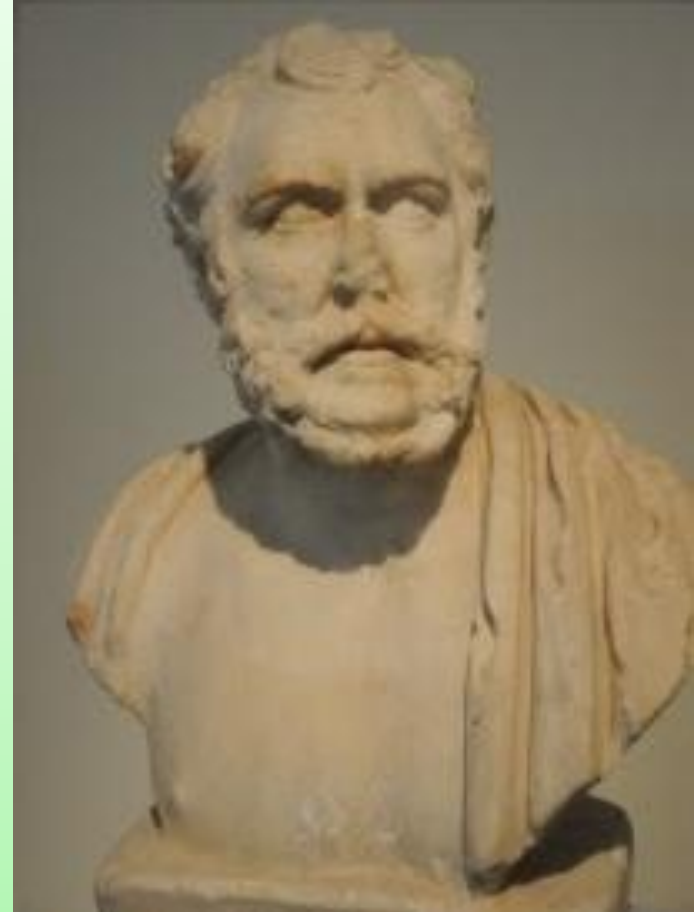
- Στα ελληνιστικά χρόνια γίνεται συστηματική η **ταξινόμηση της γνώσης**.
- (**ταξινομώ** = κατανέμω σε κατηγορίες, βάζω σε τάξη, τακτοποιώ)
- Η ταξινόμηση είχε αρχίσει από τον Αριστοτέλη κατά την κλασική εποχή (4^{ος} αι.)
- Στην ταξινόμηση συνέβαλε και η ένοπλη εξερεύνηση του Μ. Αλεξάνδρου (όπως είχαμε δει την εκστρατεία του ακολουθούσαν και πολλοί φιλόσοφοι και επιστήμονες της εποχής, που κατέγραφαν πληροφορίες για τις νέες τοποθεσίες που συναντούσαν).

ARISTOTLE AND HIS PUPIL, ALEXANDER.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

- Οι γεωγραφικές γνώσεις διευρύνονται καθώς με τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου ανακαλύφθηκαν νέες περιοχές, άγνωστες για τους Έλληνες.
- Νέαρχος: ναύαρχος του Μ. Αλεξάνδρου, περιγράφει τον παράπλου των ακτών του Ινδικού που έκανε ο ίδιος

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

- Νέαρχος: Από τον Ινδό στον Ευφράτη

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

LE VOYAGE DE PYTHEAS

Pytheas' Journey

- Πυθέας ο Μασσαλιώτης: φτάνει ως το βόρειο άκρο της Αγγλίας

© Kamisphère 2014

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

- **Ερατοσθένης:**
κατασκευάζει τον
χάρτη του τότε
γνωστού κόσμου.
Παρά τις ατέλειές
του είναι πολύ
σημαντικό
επίτευγμα.

e ↔ 5 000 stadia (~800 km)
e ↔ 50 × 5 000 stadia
= 250 000 stadia (~40 000 km)

Angle from lengths of the
pole and its shadow:
1/50 of a circle
(~7°)

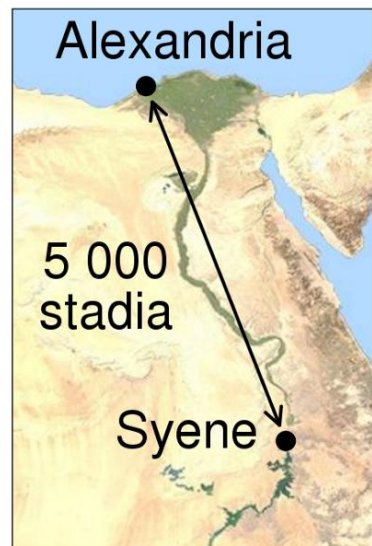
Pole's
shadow

Pole at
Alexandria

Well at
Syene
(Aswan)

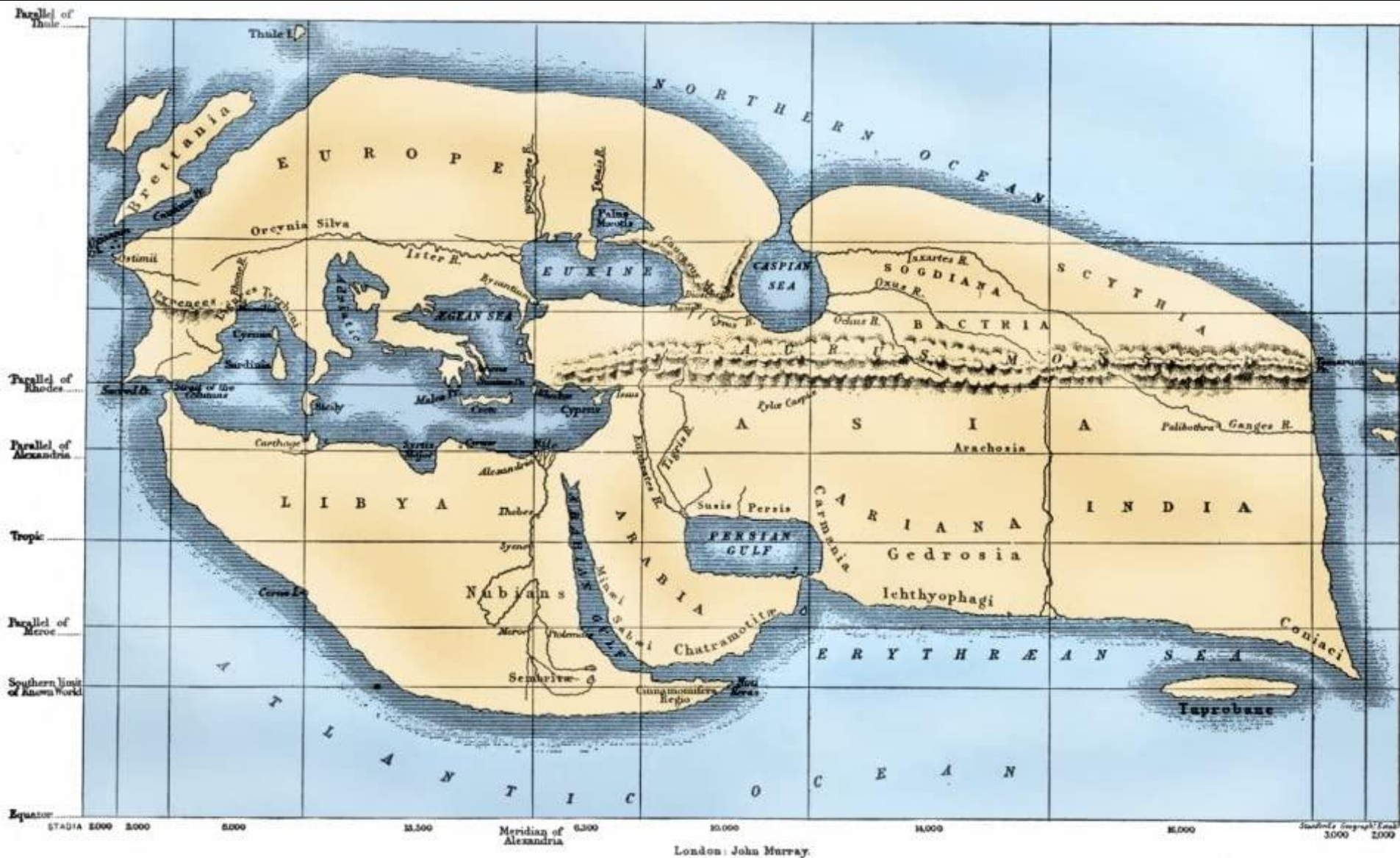
Parallel
sun rays

Center
of the
Earth

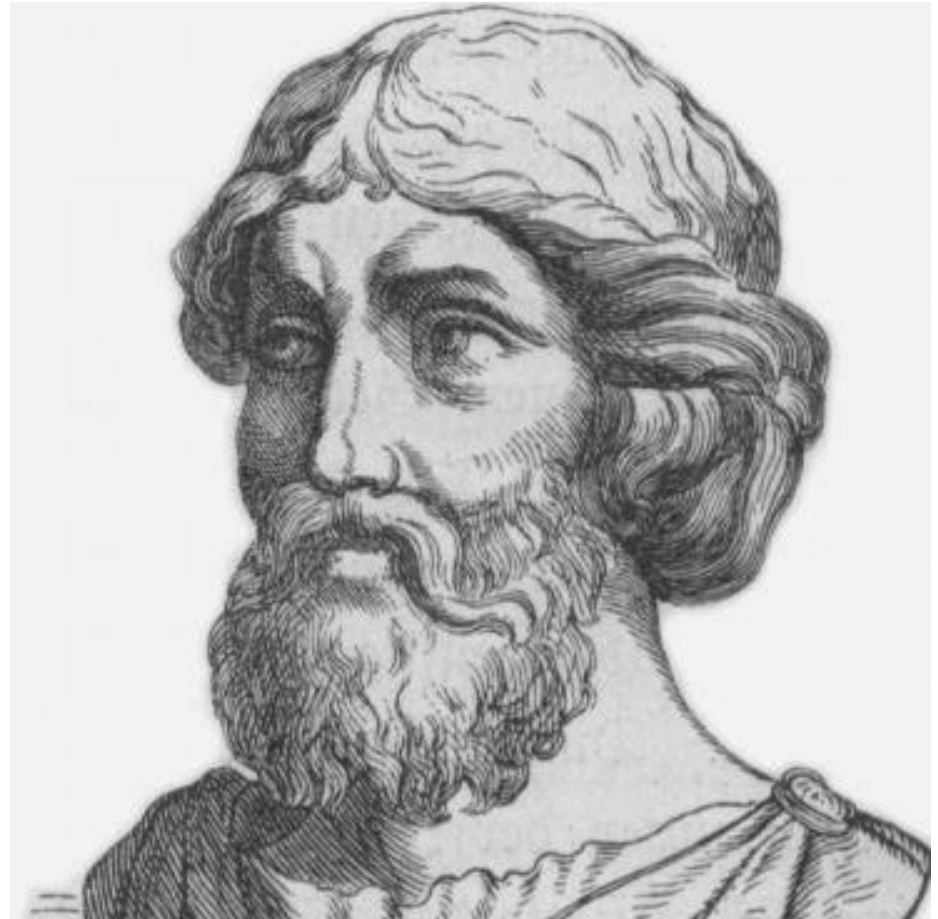
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ο κόσμος του Ερατοσθένη

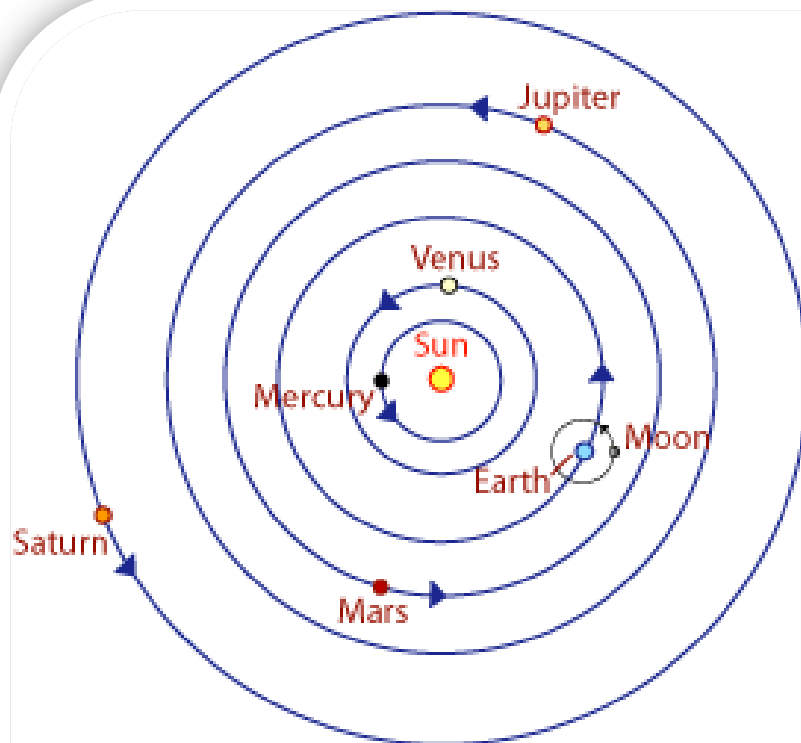

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

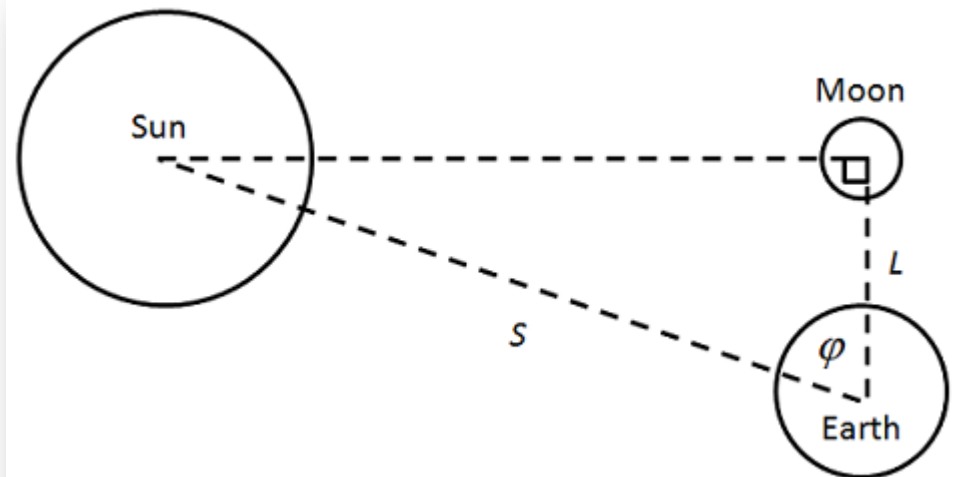
- Αξιοποιούνται και συστηματοποιούνται οι αστρονομικές γνώσεις των λαών της Μεσοποταμίας
- **Αρίσταρχος ο Σάμιος:** διατυπώνει για πρώτη φορά θεωρίες όπως: τη σφαιρικότητα της γης και τη διπλή κίνησή της (γύρω από τον ήλιο και γύρω από τον εαυτό της)

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

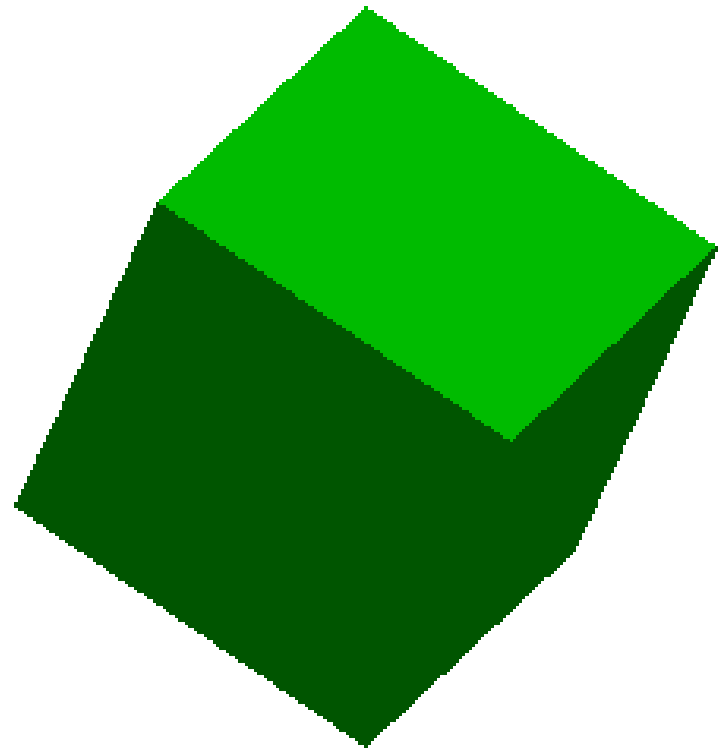

Aristarchus' Heliocentric Model
(Not to scale)

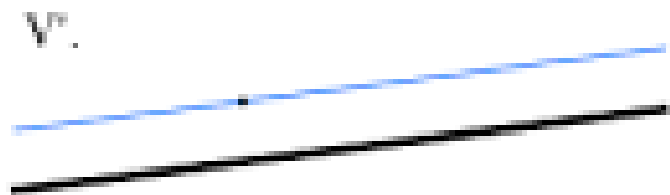
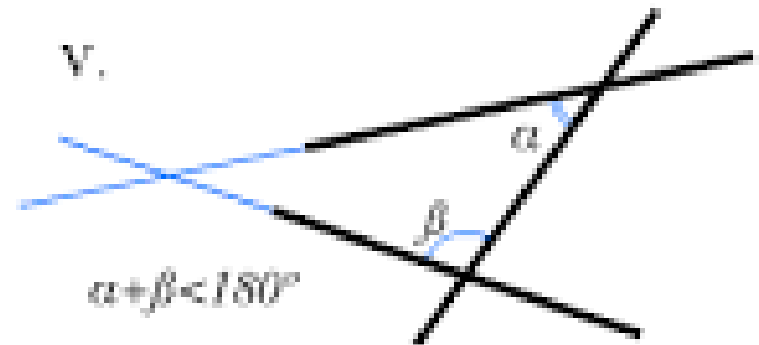
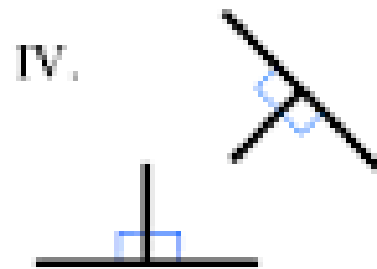
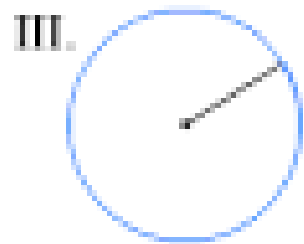
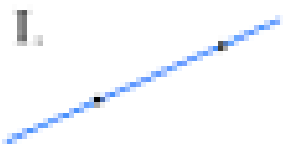

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Τεράστια πρόοδος στα μαθηματικά. Αυτό συμβάλλει και στην πρόοδο της αστρονομίας
- Σπουδαίο κέντρο μελέτης των μαθηματικών η Αλεξάνδρεια
- **Ευκλείδης.** Ο σπουδαιότερος μαθηματικός της εποχής. (Τα «Στοιχεία» του είναι το πιο διαβασμένο βιβλίο μετά την Αγ. Γραφή. – Θυμηθείτε: Σήμερα μιλάμε για Ευκλείδειο Γεωμετρία, και το Ευκλείδειο αίτημα)

ΕΥΚΛΕΙΔΕΙΟΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

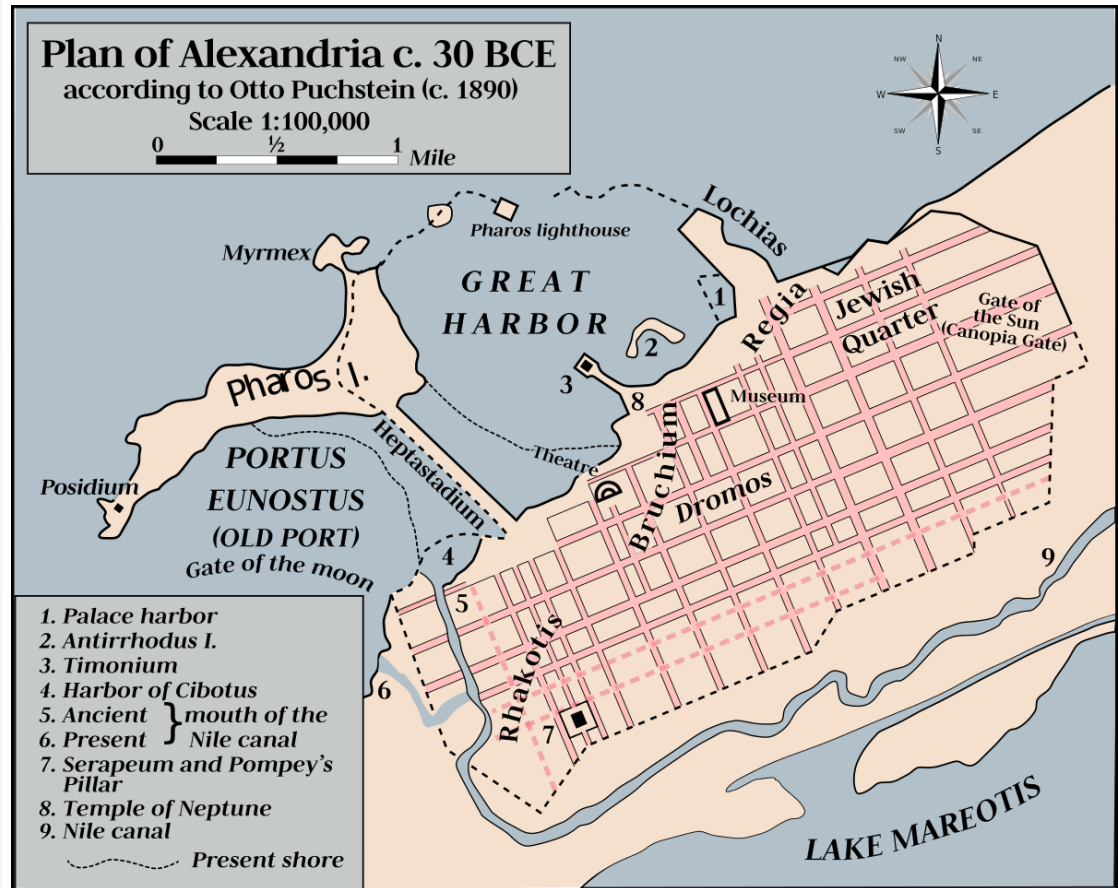
ΦΥΣΙΚΗ

- Αρχιμήδης ο Συρακούσιος : ασχολήθηκε με πολλά θέματα της φυσικής (ειδικό βάρος, μοχλοί, κάτοπτρα κλπ.)
-

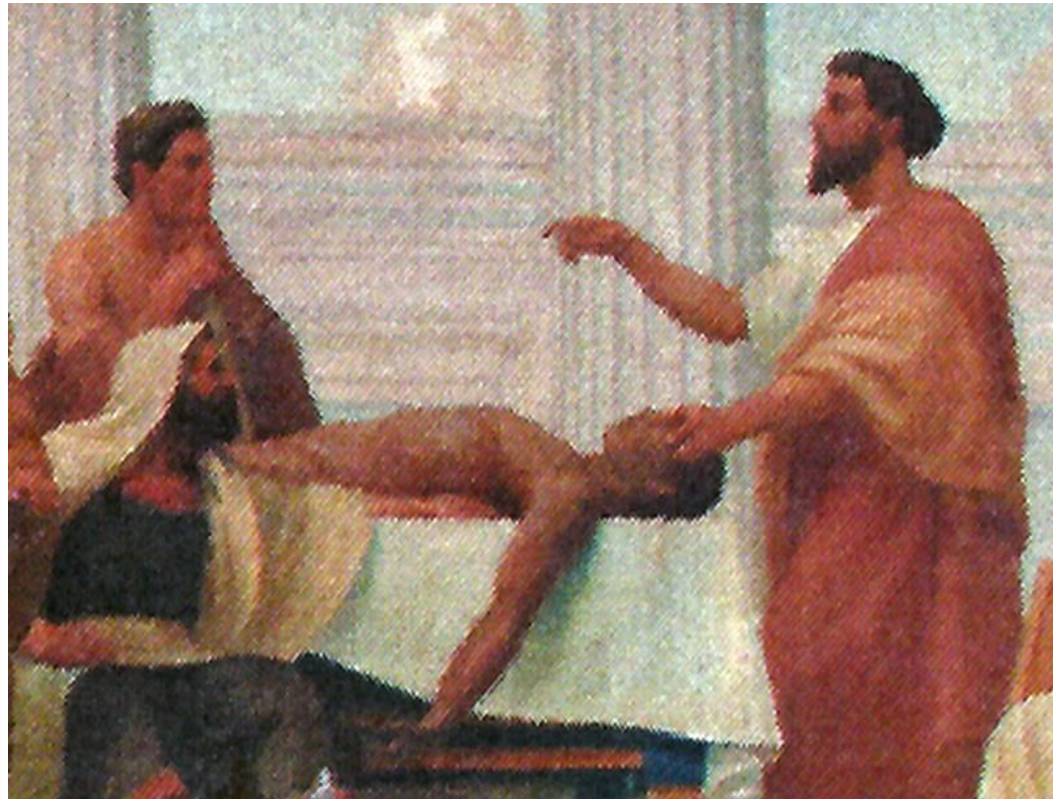
ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

- Κέντρο η **Αλεξάνδρεια**: εκεί υπήρχε βοτανικός (με φυτά) και ζωολογικός κήπος, όπου επιστήμονες μελετούσαν φυτά και ζώα, ιδιαίτερα όσα γίνονταν γνωστά από τις χώρες της Ανατολής

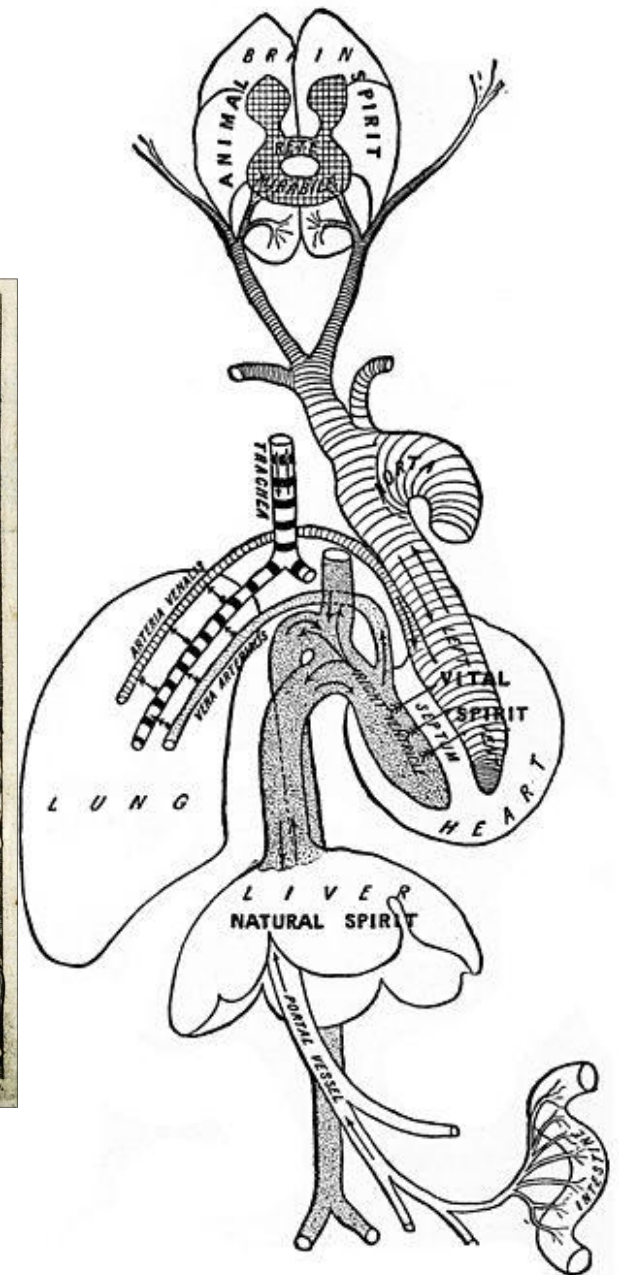
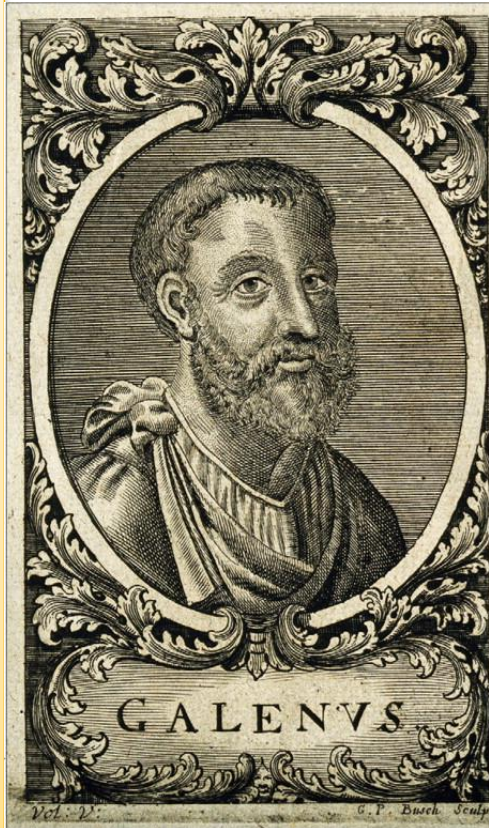
ΒΙΟΛΟΓΙΑ

- Ηρόφιλος (από την Αλεξάνδρεια): έρευνες για νευρικό σύστημα και κυκλοφορία του αίματος

ΙΑΤΡΙΚΗ

- Βάση της ιατρικής η διδασκαλία του Ιπποκράτη (τον συναντήσαμε στον 5^ο αι.)
- 2^{ος} αι. μ.Χ. [Στη ρωμαϊκή εποχή]: Ο Γαληνός (από την Πέργαμο) συστηματοποιεί περισσότερο τις ιατρικές γνώσεις.

ΤΕΧΝΕΣ

- Η τέχνη επηρεάζεται από τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της εποχής.
- Αξιοποιείται η παράδοση της μεγάλης ακμής της κλασικής εποχής
- Η παράδοση συνεχίζεται με νέες μορφές και διαφορετικό περιεχόμενο
- Στόχος των καλλιτεχνών:
 - (α) Να προκαλέσουν **θαυμασμό και κατάπληξη**
 - (β) να **προβάλλουν τα ανθρώπινα συναισθήματα**
- Καλλιτεχνικά κέντρα:
 - (α) στην κυρίως Ελλάδα. Από εκεί προέρχονται οι καλλιτέχνες που αργότερα δουλεύουν στις αυλές των ελληνιστικών βασιλείων
 - (β) Νέα καλλιτεχνικά κέντρα, όπου δημιουργούνται τοπικές σχολές: Ρόδος, Πέργαμος

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΜΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΣΗ

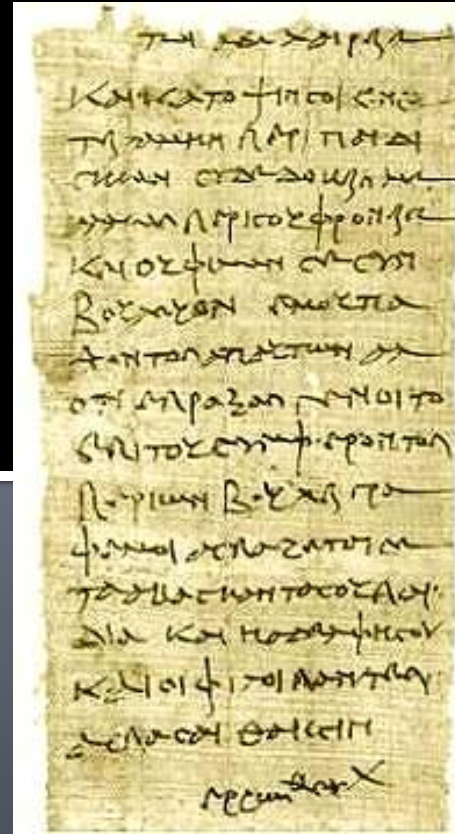
ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ	ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ
Αρμονία, μέτρο Ηρεμία στις κινήσεις Ηρεμία, εξιδανικευμένο συναίσθημα Εσωτερικότητα, περισυλλογή	Υπερβολή Έντονη κίνηση Έντονα συναισθήματα, πόνος, πάθος, αγωνία Εξωτερίκευση του συναισθήματος με έντονο τρόπο

Αρχιτεκτονική: Πέργαμος

Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας

Αρχιτεκτονική: Ακρόπολη της Περγάμου (αναπαράσταση)

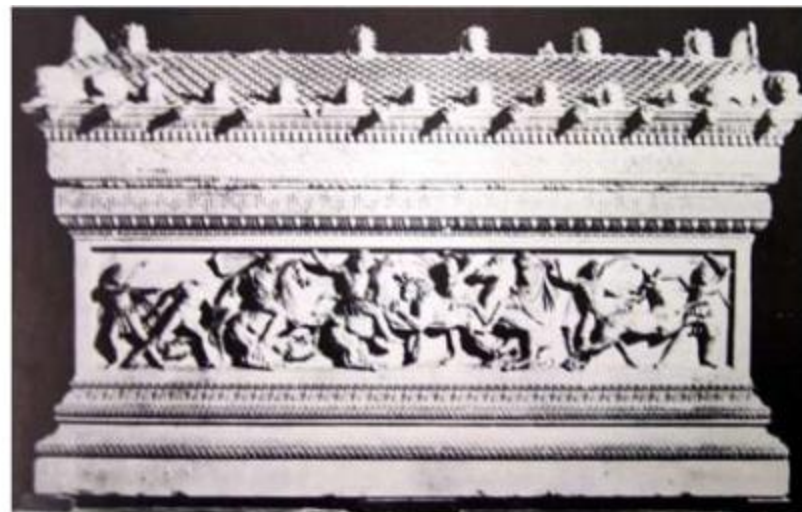
Αρχιτεκτονική: Βωμός της Περγάμου

Σαρκοφάγος του Αλέξανδρου (325-311 π.Χ.)

150. Σαρκοφάγος του Αλέξανδρου. Μάρμαρο, μήκος βάσης 3.18μ., 325-311 π.Χ., Αρχαιολογικό Μουσείο Κωνσταντινούπολης.

Κυνήγι λιονταριού – λεπτομέρεια της σαρκοφάγου

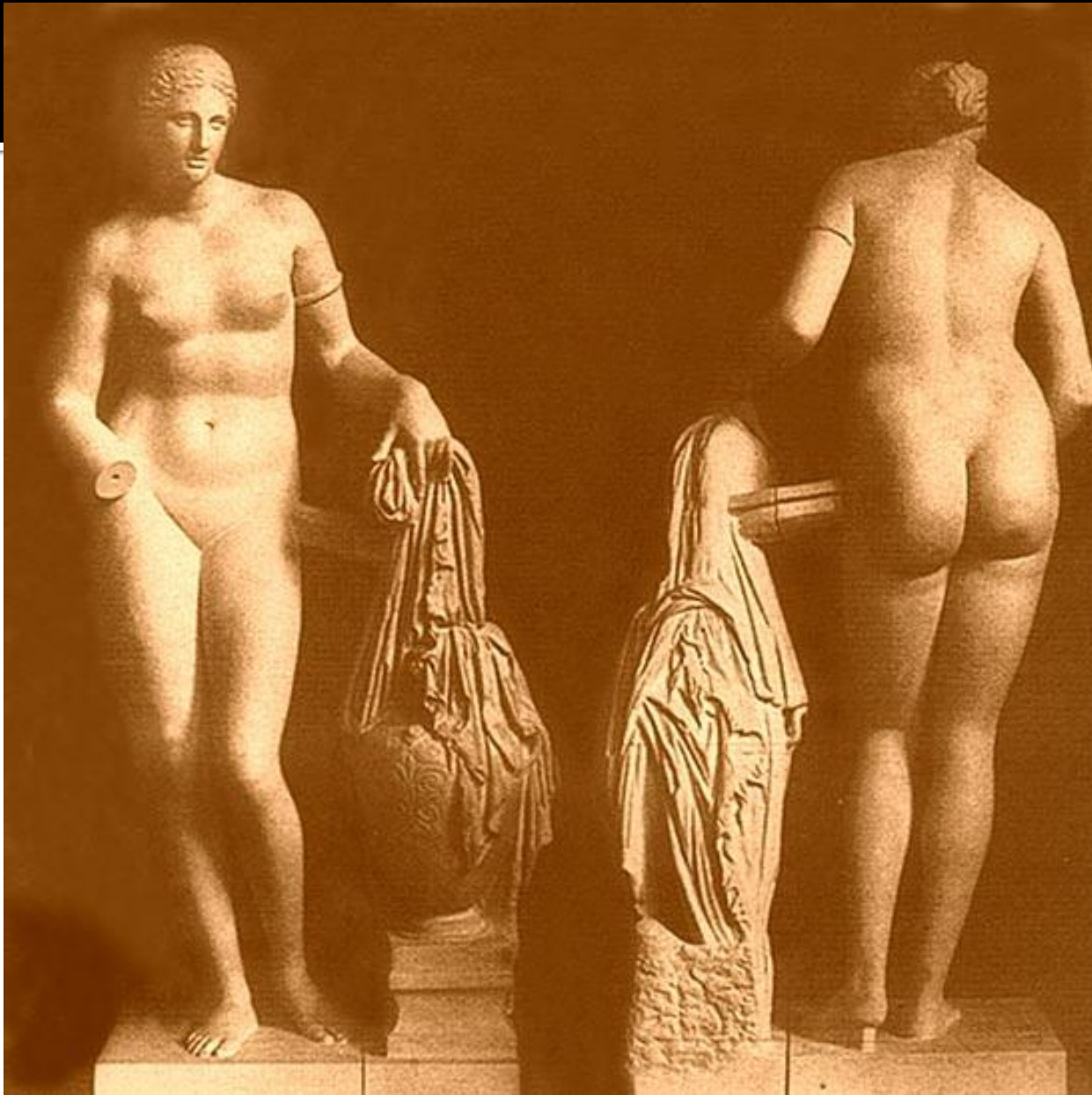
Ζωγραφική - ψηφιδωτό: Μ. Αλέξανδρος

Γλυπτική:
Ερμής του Μπελβεντέρε
(ρωμαϊκό αντίγραφο)

Γλυπτική:
Αφροδίτη Κνιδία

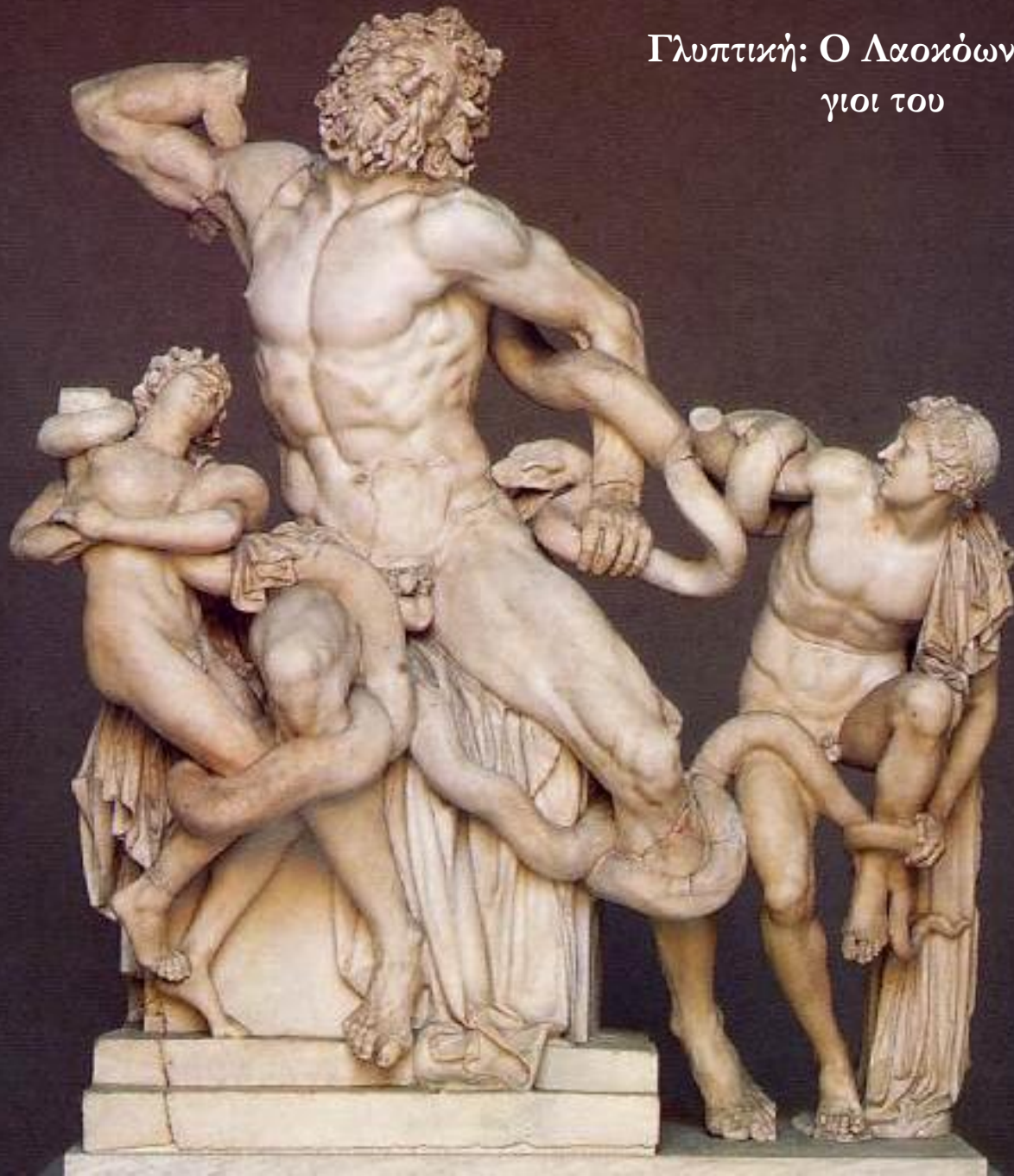
Γλυπτική:
Ερμής του Πραξιτέλη

Γλυπτική:
Αφροδίτη της Μήλου

Γλυπτική: Ο Λαοκόων και οι
γιοι του

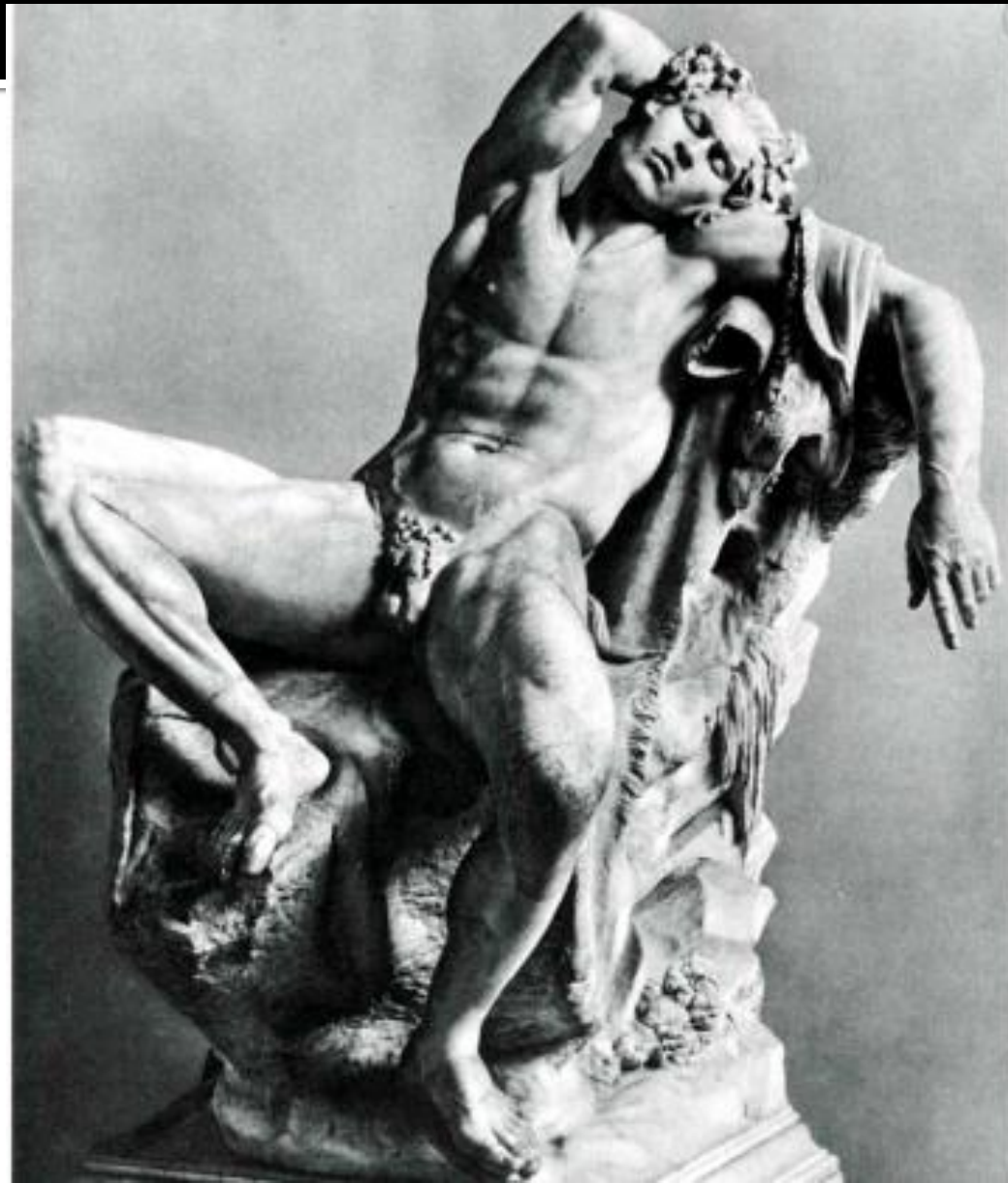
Γλυπτική:

Ο μικρός ιππέας του Αρτεμισίου – 2^{ος} αι. π.Χ.

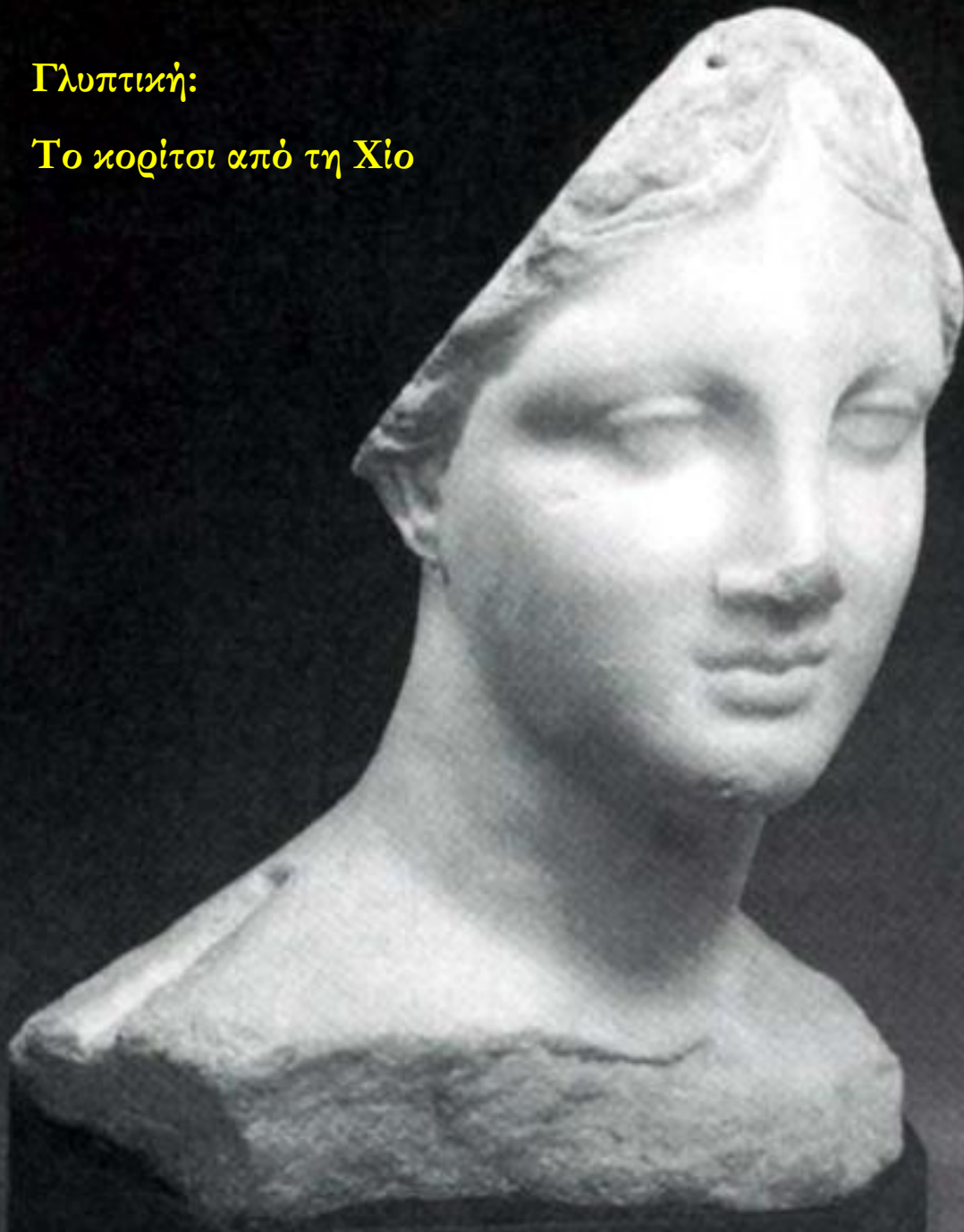
Γλυπτική:

Κοιμώμενος σάτυρος 220 π.Χ.

Γλυπτική:

Το κορίτσι από τη Χίο

Γλυπτική:

Θεά των Λεόντων (από τον Βωμό της Περγάμου)

Γλυπτική:
Ο θνήσκων Γαλάτης

Γλυπτική:

Γριά στην Αγορά

Σοφοκλής (340
π.Χ.)

και Δημοσθένης
(280 π.Χ)

Γλυπτική:

Νεῖλος

Γλυπτική:

Ποσειδών της Μήλου

Γλυπτική:

Αφροδίτη και Σάτυρος

Γλυπτική: Ο Μίθρας σκοτώνει τον ταύρο

Γλυπτική:

Ίσις

Γλυπτική:

Σύμπλεγμα των Γαλατών

